

THREE GENERATIONS, THREE VISIONS, ONE DESTINY

Posted on January 3, 2012 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Harut Der-Tavitian, Los Angeles, 3 January 2012

For Armenian Text click [here](#).

When my father, Kevork Der-Tavitian, joined us in Los Angeles in 1990, he wanted to plant fruit trees in my backyard. Despite his advanced age, he toiled tirelessly to achieve this task as soon as possible. One day, when we were taking a break from our hard work, I told him that I'm impatient to see the day the trees would grow and bear fruit, so we could enjoy the fruits of our labor. Reading my mind, he replied that he might not see that day, but nevertheless he said: "My heart is full of joy even today, with the vision of that future day." My father passed away in 2000, but with every delicious fruit that our family members and friends enjoy, we remember him, his legacy and his vision.

Harut Der-Tavitian, Los Angeles, 3 January 2012

For Armenian Text click [here](#).

When my father, Kevork Der-Tavitian, joined us in Los Angeles in 1990, he wanted to plant fruit trees in my backyard. Despite his advanced age, he toiled tirelessly to achieve this task as soon as possible. One day, when we were taking a break from our hard work, I told him that I'm impatient to see the day the trees would grow and bear fruit, so we could enjoy the fruits of our labor. Reading my mind, he replied that he might not see that day, but nevertheless he said: "My heart is full of joy even today, with the vision of that future day." My father passed away in 2000, but with every delicious fruit that our family members and friends enjoy, we remember him, his legacy and his vision.

That legacy spans a period of 100 years, comprising the combined 175 years experience of three individuals of the same family: my father's, mine and my son's. It begins in Malatya in 1910, with my father's birth. He was orphaned at the age of five, when his parents, sister and brother became victims of the Genocide perpetrated by Ottoman Turks on Armenians. He was deported from his birthplace, witnessed massacres, lived in an orphanage, survived through two World Wars and several civil wars, and endured countless other miseries. He had a blessed life, too: a peaceful and fertile 63 years of married life to my mother Marie. They had six children, seven grandchildren and two great-grandchildren.

My father's generation was distinguished by selfless struggle for the survival and subsistence of the Armenian nation: by giving birth to multiple offspring to compensate for the loss of parents and siblings; by providing their children with education (something they were deprived of); by rebuilding on foreign soil what they had lost on their native land; by instilling in their children the belief and dream of restitution. They endured enormous pain and misery, led by a firm conviction that they were paving the way for success for the future generations.

This amazing belief and awareness of my father's generation had a positive impact on individual and

family levels. Regretfully, it did not spread to the communal level, where antagonism and fraternal infighting often prevailed, instigated primarily by selfish partisan leaders who were trying to regain their lost glory. While asserting their destructive agenda, they did not even shy away from splitting the community and the Church. The condition of the newly relocated communities would have been much better had there been a leadership which looked after the welfare of the community, rather than that of their own cliques. The likes of my father, who resigned from their political party when ordered to attack fellow Armenians, had a higher awareness of nationalism than many so-called "national leaders."

It was the destiny of my father's generation to endure Genocide and forced deportation from their age-old birthplace. Although my generation, which was born in the Middle East around the 1950s, was instilled with the ideals of Return, the anti-Soviet propaganda and the unpleasant experiences of those who had immigrated to Soviet Armenia created mixed emotions. With the emergence of Beirut as the "capital" of the Armenian Diaspora, we adopted Lebanon as our "second homeland" where we could lay roots. However, the Lebanese Civil War that erupted in 1975 mangled all plans and convictions, forcing the majority of my generation to either seek temporary emigration to the Arabian Gulf or to voluntary relocation to Western countries. I chose the former route. While growing up in Lebanon I was heavily involved in the local Armenian cultural and athletic life. Because during the first eight months of my stay in Saudi Arabia I managed to find only four Armenians to befriend, my whole conscious and mentality were transformed. Upon befriending them, I did not care to ask about their political or religious orientation. Their Armenianness was enough. It was then that I realized the futility of petty partisanship which antagonizes fellow Armenians and even leads to fratricide.

A vibrant Armenian community might unknowingly "enjoy" that luxury, but the day often comes when a handful remain lamenting their fate. So with that depressing yet realistic vision in mind, why not strive today to prevent that nightmare from ever coming true? I resolved there and then that I would lead my life with that vision and would spread it around me, encouraging and supporting those who think likewise and chastising those who sow seeds of disunity and antagonism. My twelve years in Saudi Arabia and my activities since relocating to Los Angeles in 1989 are a testament to my conviction to that vision.

If the words "survival" and "subsistence" denote the generation of my father, the words "national preservation" and "reclamation" could denote our generation. What then would be the words that would denote the generation of our offspring? Finding an answer to this question has been on my mind even before I had formed my own family, knowing full well that a lot depends on the actions of my generation. Back in March 1978 I had written a poem in Armenian entitled "Legacy," pondering about the legacy that our grandparents and parents left us. I ended it with the question: "What kind of legacy will we leave to our children?" The question was an open invitation to evaluate our conduct. Our fathers' generally succeeded in their mission of "survival" and "subsistence." What was

the success rate of our generation in preserving the nation and reclaiming the loss, thus paving the way for the achievements of the next generation? We definitely did not achieve as much as our fathers did, despite all the advantages we enjoyed, thanks to their sacrifice. Yes, the turmoil of the Middle East and the negative impact of globalization that flattens nationalist aspirations contributed to our shortcomings, but we could have achieved much more.

Let's not delude ourselves that because we have survived for thousands of years, we will continue to survive one way or another. Let's be aware that we are on a downhill path and a major shift of strategy is needed to stop the bleeding and to change direction. The pace of historical progress in this century has been extremely fast. What used to take centuries is now being accomplished in decades. We have to keep pace with these developments. The trio that played a major role in our survival and subsistence a century ago, church-school-club, is not as effective anymore. What proportion of our youth is being educated by this trio now? Combine this with the depopulation of Armenia and the pathetic mentality of its leadership and you'll realize the dire situation we are in as a nation.

How can we get out of the quagmire? If each one of us treats the members of the community at large the same way he/she treats family members and if each one of us becomes aware that we are equally responsible to the "we" as much as we are to the "I", then we would launch a huge wave that would lead to the betterment of our nation. It is this legacy that we should be leaving to our youth. Speaking of our youth and their vision, earlier this month my son, Razmig, broke the news to us that he got accepted to a prestigious university to pursue his MBA studies. In his application, where it was required of him to write about his family, he had mentioned the following:

"The opportunities I have today are a result of the efforts of my parents and grandparents. My parents raised me with three core principles: be thankful for what you have, work hard to take advantage of the opportunities around you, and work hard to provide opportunities for those who are less fortunate. A few years ago, I developed an interest in physics and came across a quote that speaks volumes. Sir Isaac Newton once said, 'If I have seen further it is only by standing on the shoulders of giants.' Here is one of the most accomplished individuals in history, yet rather than taking sole credit for his work, he recognized the investments made by his predecessors. As members of society, our duty is to work hard to take advantage of the opportunities presented to us, and then create opportunities for those who are less fortunate. My parents and grandparents are my giants and I strive to one day be the shoulder for others to stand on."

The example of my son and of other representatives of his generation tells us if we bear in mind the sacrifices of our fathers and their vision of the future, and follow their path and act selflessly in their manner, our hearts will also be full of joy with the vision of a brighter tomorrow.

Allow me to conclude with an illustration that depicts the necessity of developing a mentality in tune with modern thinking and circumstances. Several months ago, during a discussion with my son, he

used a pie to depict the Armenian nation. He stated that members of my generation were cutting it into pieces, trying to secure as big a portion as possible for themselves. Some were even bringing in foreign powers to help them secure a bigger portion, negligent to the fact that the foreigner was having his cut, too. My generation's vision, he stated, should not be securing as big a portion as possible, but to enlarge the overall size of the pie, thus increasing the size of everyone's slice. After all, the fruits of the labor of successive generations determine the destiny of a nation.

ԵՐԵՔ ՍԵՐՈՒՆԴ, ԵՐԵՔ ՏԵՍԻԼՔ, ՄԵԿ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐ

Յարուժ Տէր Դաւիթեան

Հարիւր տարիներու ժամանակամիջոցի վրայ, մէկ ընտանիքի երեք սերունդներ ներկայացնող երեք անհատներու 175 տարիներու միացեալ փորձառութեանց արդիւնք է խոհերու այս յօդուածը. հօրս, իմ եւ զաւկիս:

1910ին Մալաթիա ծնած հայրս՝ Գեորգ, որբացաւ 5 տարեկանին, երբ Եղեռնին զոհուեցան իր ծնողքը, քոյր եւ եղբայր: Տեսաւ ջարդ, որբանոց, պարտադիր տեղահանութիւն ծննդավայրէն. անցաւ համաշխարհային երկու պատերազմներու բովէն. ճաշակեց քաղաքացիական պատերազմներ եւ անհաշիւ տառապանք: Ունեցաւ նաեւ օրհնուած կեանք մը. 63 տարիներու ամուսնական խաղաղ ու բեղմնաւոր բոյն մը մօրս՝ Մարիին հետ, 6 զաւակներ, 7 թոռներ եւ 2 ծոռ:

Հօրս սերունդը յատկանշուեցաւ յանուն ազգի վերապրումին ու գոյատեւման մղած անձնագրի պայքարով: Վերապրումի ու գոյատեւման պայքար՝ ծննդաբերելով բազում զաւակներ, ի պատասխան Եղեռնին զոհ դարձած իրենց ծնողաց, քոյրերուն եւ եղբայրներուն: Գոյատեւման պայքար՝ բազում զոհողութեանց գնով իրենց զաւակներուն ապահովելով ուսում՝ որմէ զրկուեցան իրենք: Գոյատեւման պայքար՝ օտար հողի վրայ վերականգնելով կորսնցուցած հայրենական օճախը: Գոյատեւման պայքար՝ իրենց զաւակներուն փոխանցելով կորսնցուցածին վերատիրանալու հաւատքն ու երազը: Գոյատեւման պայքար՝ մեկնած այն ամուր համոզումէն, որ իրենց սերունդի զրկանքներու եւ տառապանքներու գնով, կը հիմնաւորեն ապագայ սերունդներուն եւ ազգին բարորութիւնը:

Հօրս սերունդի այս հիանալի հաւատքն ու գիտակցութիւնը, որ իր դրական ներգործութիւնը ունեցաւ անհատական թէ ընտանեկան հարթակի վրայ, դժբախտաբար չի տարածուեցաւ համայնական կեանքի վրայ, որ ցաւալիօրէն յատկանշուեցաւ իրարամերժ ատելավառ կիրքերով ու եղբայրասպան կռիւներով:

Պատճառը՝ իրենց հատուածական շահերը գերադասող այն կուսակցական գործիչներն էին, որոնք իրենց կորսնցուցած իշխանութեան մենաշնորհներուն վերատիրանալու մարմաչէն տարուած, պառակտեցին համայնք եւ եկեղեցի: Կրնա՞ք պատկերացնել թէ որքա՞ն անելի բարելաւ պիտի ըլլար Նոր արմատներ նետող տեղահանուած ժողովուրդի վիճակը, եթէ ունենար ազգի շահերը գերադասող գիտակից ղեկավարութիւն: Հօրս նմանները, որոնք նախամեծար համարեցին հրաժարիլ իրենց կուսակցութիւնէն, քան թէ ձեռք բարձրացնել ուրիշ հայի վրայ, շատ անելի զօրեղ ազգային գիտակցութիւնն դրսեւորեցին, քան թէ «ազգային գործիչ» յորջորջուած շատ մը ղեկավարներ:

Հօրս սերունդի տեսիլքը կրնամ ներկայացնել պատկերաւոր դրուագով մը: Երբ ինք ալ հաստատուեցաւ Լոս Անճելէս, անպայման ուզեց տանս բակին մէջ պտղատու ծառեր տնկել: Հակառակ յառաջացած տարիքին, ոգի ի բռին լծուեցաւ այդ աշխատանքին: Օրին մէկը, երբ մեր քրտնաթոր աշխատանքէն դադար վերցուցած կը հանգստանայինք, իրեն ըսի թէ անհամբեր եմ տեսնելու այն օրը, երբ ծառերը մեծցած ու պտղաբերած են, ու մենք անոնց շուքին տակ կը վայելենք մեր աշխատանքին արգասիքը: Կռահելով իմ միտքը, հայրս պատասխանեց թէ այդ ժամանակ ինք կրնայ հեռացած ըլլալ այս աշխարհէն, բայց վստահեցուց ինձի ըսելով. «Իմ սիրտը այսօ՛ր իսկ ուրախ է, ա՛յդ օրուան տեսիլքով»: Հայրս մեկնեցաւ այս աշխարհէն 2000 թուին, բայց իր ծառերուն ամէն մէկ քաղցրահամ պտուղին հետ մենք ընտանեօք, հարազատներով ու բարեկամներով կը վայելենք իր տեսիլքին արգասիքը, մի՛շտ յիշելով իր թողած անանդը:

Հօրս սերունդին վիճակուած էր Եղեռն եւ պապենական դարաւոր օճախէն բռնի տեղահանութիւն: Լիբանան կամ Միջին Արեւելեան երկիրներու մէջ, 1950ականներու շուրջ ծնած իմ սերունդը, թէեւ կը դաստիարակուէր Վերադարձ անետող հայրենասիրական իտեալներով, բայց մէկ կողմէ հակասովետական քարոզչութիւնը, իսկ միւս կողմէ Ներգաղթողներու ջրուսադրող պատմութիւնները երեքուն հոգեվիճակի կը մատնէին գիտակցական տարիք բոլորող մեր սերունդը: Պէյրութի աճին հետ որպէս սփիւռքահայութեան մայրաքաղաքը, մեր մէջ կ'աճէր մեր «երկրորդ հայրենիք»-ին մէջ անելիով արմատաւորուելու համոզումը: Սակայն 1975ին պայթած Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմը կու գար խառնելու ամէն հաշիւ ու համոզում, իմ սերունդի մեծամասնութեան պարտադրելով կա՛մ ժամանակաւոր «պանդիստութիւն» դէպի Արաբական Ծոց եւ կա՛մ կամաւոր տեղահանութիւն դէպի Արեւմուտք: Նախընտրելով առաջին տարբերակը, 1977ին կ'որոշէի «պանդիստանալ» դէպի Սեուտական Արաբիա: Լիբանանի մէջ հայութեամբ եւ մարզական թէ մշակութային միութենական կեանքով փափախող հոգիս եւ գիտակցութիւնս հիմնովին կը կերպարանափոխուէր Սեուտական Արաբիա կեցութեանս առաջին ութ ամիսներու ընթացքին, երբ հակառակ պրպտումներուս, կը յաջողէի ծանօթութիւն հաստատել միմիայն չորս հայերու հետ: Հարկ չէի տեսնէր հարցնելու անոնց, թէ ի՞նչ «գաղափար»-ի մարդիկ էին: Բաւարար էր, որ հա՛յ էին: Հո՞ն էր, որ գիտակցութեանս պաստառին վրայ

Կ'ուրուագծուէր սին շռայլութեան մէջ ապրող Լիբանանահայութիւնը կամ աշխարհի որեւէ հայ համայնք, որոնք կը վայելէին «ճոխութիւնը» թշնամանալու իրենց շուրջի հայերուն հետ, նոյնիսկ սպաննելու գանոնք, անգիտակից այն օրուան կոշմարին, որ կրնան օր մը մատի վրայ համրուողներ մնալ իրենց շուրջը: Ուրեմն ինչո՞ւ չձերբագատուիլ այդ մտածելակերպէն: Ինչո՞ւ չ'որդեգրել տեսիլքը վարուելու այնպէ՛ս, որ չիրականանայ ա՛յդ օրուան կոշմարը: Ու կ'որոշէի առաջնորդուիլ այդ տեսիլքով, տարածել զանիկա իմ շրջապատիս մէջ, քաջալեր հանդիսանալ անոնց, որոնք ջատագովներն էին այդ մտածելակերպին, եւ պայքարիլ հատուածական ու պառակտիչ գործունէութիւն վարողներու դէմ:

Սեուտական Արաբիա կեցութեանս 12 տարիները եւ 1989էն ի վեր Լոս Անճելէսեան կեանքս ու վարքս ապացոյց են այդ տեսիլքին համոզուածութեանս:

Եթէ «վերապրում» ու «գոյատեւում» բառերը կը յատկանշեն հօրս սերունդը, մեր սերունդը կրնայ յատկանշուիլ «ազգապահպանում» ու «պահանջատիրութիւն» բառերով: Իսկ ինչո՞վ պիտի յատկանշուի մեր զաւակներուն սերունդը: Այս հարցումին պատասխանը գտնելու մտատանջութիւնը իմ հետ եղած է տակաւին ընտանիք չկազմած օրերես, քաջ գիտնալով, որ շատ բան կախեալ է մեր սերունդէն: Այս յօդուածի կողքին կը գտնէք 23 Մարտ 1978ին, Սեուտական Արաբիոյ մէջ գրուած իմ «Աւանդ» բանաստեղծութիւնը, որ կ'աւարտի «Մենք ի՞նչ պիտ' թողունք մեր զաւակներուն» հարցադրումով: Այդ հարցադրումը հրաւեր մըն էր արժեւորելու մեր սերունդի փոխանցելիք անանդը: Մեր հայրերը մեծ մասամբ յաջողեցան արժեւորել վերապրումի ու գոյատեւման պայքարը: Մեր սերունդը որքանո՞վ յաջողցուց ազգապահպանման ու պահանջատիրութեան պայքարը, որ ճամբան հարթէ գալիք սերունդի յաջողութիւններուն: Վստահաբար չի հասանք մեր հայրերու յաջողութեանց, հակառակ այն բոլոր առաւելութիւններուն, որոնցմով օժտուեցանք իրենց գոհողութեանց շնորհիւ: Այո՛, Միջին Արեւելքի վերիվայրումները եւ ազգայնական զգացումներ հարթող համաշխարհայնացման ծանրակշիռ գլանը մեծ դեր խաղցան մեր թերացումներուն մէջ, բայց շատ անելին կը սպասուէր մեր սերունդէն: Չ'ապրինք այն պատրանքը, որ եթէ հազարամեակներ դիմացած ենք, ուրեմն դեռ կը դիմանանք: Գիտակցինք, որ անկման ուղղի վրայ ենք եւ ռազմավարութեան մեծ փոփոխութեան անհրաժեշտութիւնը կայ, կասեցնելու եւ շրջելու այս ընթացքը: Ներկայ դարուս պատմական զարգացումներու ընթացքը չափազանց արագացած է: Այն ինչ որ դարեր կը տեւէր փոխելու, հիմա տասնամեակներու ընթացքին կ'ամբողջացուի: Պէտք է քայլ պահել այս զարգացումներուն հետ: Հարիւրամեակ մը առաջուայ փրկութեան զէնքերը՝ եկեղեցի-դպրոց-ակումբ, նոյն ազդեցիկութիւնը չունին այլեւս: Նոր սերունդի քանի՞ տոկոսին ինքնագիտակցութիւնը կը կերտուի այս երրեակին միջոցաւ: Այս բոլորին վրայ երբ գումարենք հայաթափուող Հայաստանի պատկերը եւ հոն տիրող իշխանութեանց սրտամկիկ մտայնութիւնը, կը տեսնենք թէ ի՞նչ վտանգաւոր, չըսելու համար լինել-

չլինելու կացութեան մը մէջ ենք ազգովին:

Ինչպէս կրնանք դուրս գալ այս գահավեժ վիճակէն: Եթէ ամէն մէկս մեր ընտանեկան պարագաներու հանդէպ մեր ցուցաբերած լայնահոգութիւնը տարածենք մեր շրջապատի վրայ. եթէ ամէն մէկս գիտակցինք, որ մեր «ես»ի կողքին պատասխանատու ենք նաեւ «մենք»ի բարօրութեան. ապա զարգացման մեծ յեղաշրջման մը սկիզբը դրած կ'ըլլանք: Այս աւանդն է, որ մեր օրինակով պիտի փոխանցենք մեր զաւակներուն:

Եւ վերջապէս կու գանք երրորդ սերունդին եւ անոր տեսիլքին: Այս ամիս անդրանիկ զաւակս՝ Ռազմիկը մեզի յայտնեց թէ ընդունուած է ԱՄՆի համբաւաւոր համալսարաններէն մին, Մագիստրոսի (MBA) մասնագիտական դասընթացքներուն հետեւելու համար: Դիմումնագրի այն բաժնին մէջ, ուր իրմէ կը պահանջուէր գրել իր ընտանիքի մասին, ի միջի այլոց գրած էր հետեւեալը.

«Այն պատեհութիւնները որ ես այսօր ունիմ, իմ ծնողաց եւ մեծ ծնողաց շնորհիւ է: Իմ ծնողներս զիս մեծցուցին գլխաւոր երեք սկզբունքներով. Շնորհակալ եղիր ունեցածիդ համար. Ժրաջանօրէն աշխատիր շուրջիդ պատեհութիւններէն օգտուելու համար. Ժրաջանօրէն աշխատիր քեզմէ նուազ բախտաւորներուն համար պատեհութիւններ հայթայթելու: Քանի մը տարիներ առաջ երբ Բնագիտութեամբ հետաքրքրուած էի, հանդիպեցայ մէջբերումի մը, որ հատորներ կրնայ լեցնել: Հեղինակը Իսահակ Նիւթընն էր, որ կ'ըսէր. 'Եթէ ես յաջողած եմ աւելի հեռուն տեսնել, զիս նախորդած հսկաներուն թիկունքին վրայ կենալուս համար է': Ահաւասիկ պատմութեան ամենէն յաջողակ անձնաւորութիւններէն մին, որ փոխանակ իր իրագործումներուն վարկը ինքզինքին վերապահելու, պատիւը կու տայ զինք նախորդածներուն ներդրումներուն: Որպէս անդամներ մեր հասարակութեան, մեր պարտաւորութիւնն է ժրաջանօրէն աշխատիլ օգտուելու մեզի ընծեռնուած պատեհութիւններէն ու ապա ստեղծել պատեհութիւններ անոնց համար, որոնք մեզմէ նուազ բախտաւոր են: Իմ ծնողքս եւ մեծ ծնողքս իմ հսկաներն են եւ ես պիտի մաքառիմ օրին մէկը ըլլալու այն թիկունքը, որուն վրայ ուրիշներ կրնան կենալ:»

Չաւկիս եւ իր նմաններուն օրինակը մեզի կը թելադրէ, որ եթէ մեր հայրերու զոհողութիւնները եւ ապագայի հանդէպ անոնց ունեցած տեսիլքը աչքի առջեւ ունենալով, անձնուիրաբար գործենք այսօր, ապա այն ժամանակ մեր սիրտն ալ ուրախ կ'ըլլայ գալիքի տեսիլքով:

Նոր ժամանակներու նոր մտածելակերպի նմոյշով մը աւարտենք խոհերու այս յօդուածը: Ամիսներ առաջ, երբ զաւկիս հետ կը գրուցէինք հայութեան ընդհանուր վիճակին մասին, հետեւեալ ակնարկութիւնը ըրաւ: Եթէ հայութիւնը նմանցնենք կարկանդակի մը, ըսաւ ան, ձեր սերունդի անհատները լծուած են զանիկա կտրատելու

պայքարին, փորձելով տիրանալ անեղի մեծ պատառի: Որոշներ նոյնիսկ կ'ապաւինին
օտար ուժերու, անելցնելու համար իրենց բաժինը, անգիտանալով որ օտարն ալ իր
բաժինը առնելով, պատճառ կը դառնայ կարկանդակի ծաւալի փոքրացման: Իմ
սերունդի անհատներուն տեսիլքը, ո՛չ թէ կարկանդակի մեծ մասին տիրանալը պէտք է
ըլլայ, այլ կարկանդակին ծաւալը ընդլայնելը, այդպիսով նպաստելով ամենուն
բաժիններուն ընդլայնման: Վերջիվերջոյ, յաջորդական սերունդներու գործունեութիւնէն
կախեալ է ազգի ճակատագիրը:

